

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se tiskne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenski kmetovalci štajerski, kde so Vaši pravi prijatelji!

(Slovenskim Judežem pod nos.)

II. Celjski advokat in odpadnik slovenski, dr. Glantschnigg, kaže precejšnjo nevednost ali še večjo nadutost, ako misli, da bo s svojim „Prijateljem lisjakom“ slovenske kmete res zapeljal in v svojo nemško-liberalno mauho, to je: v nemčurski žakelj pospravil. Naši kmetje so dovolj prebrisani, da nemško-liberalnega volka tudi pod debelim ovčjim kozuhom zasledijo. Slovenski kmeti ni tako slep, da bi ne videl, odkod toliko strahovite toče na njega sipljejo, ni tako gluha, da bi ne čul, kaj liberalci z njim storiti nameravajo. In ko bi tudi ne bilo mu najti pravih prijateljev, ki bi ga svärili, vzdramiti ga morajo prežalostne skušnje — očitni propad kmetijskih ljudij!

Je li bilo slišati pred 20 leti, da bi bili toliko kmetov izpod strehe na stezo pometali po eksekutivnih dražbah? Ne, tega takrat ni bilo. Redko kedaj so katerega na boben djali in ta si je ovo osodo gotovo zaslužil. Poprej je marsikaj bilo, kar je kmetijski stan podpiralo: dače niso bile tolike, srenjske doklade bile so menjšje, okrajnih zastopov niti bilo ni in toraj tudi velikih sedanjih okrajnih doklad ni trebalo plačevati. Posilnega legaliziranja tudi ni bilo, tožbe in pravde so menje stale, vsak nemanič se ni smel ženiti, gruntov trgati tudi niso mogli, kakor sedaj. Sploh marsikaj je veljalo, česar sedaj ni. No, in kdo je vse to kmetiskemu stanu na očivestno škodo pre naredil? Nemški liberalci in tisti, kateri so take ljudi v poslance, v okrajne zastopnike in župane volili.

Vendar najhujše najpogubnejše za kmetijski stan pa je bil tisti deroči volk, katerega so liberalci nad ubogo avstrijsko ljudstvo spustili. Ta volk je svobodni kapital ali denar in njegov mešetarji in oderuhi. L. 1868 so nemški liberalci odpravili stare in modre postave, ki so branile previsokih obrestij ali činžev jemati, sploh s izposo-

jevanjem denarjev ljudi guliti, lupiti, odirati. Te dobre postave so nemški liberalci odpravili.

Skrajni čas je toraj bil, da so nove volitve vsaj nekoliko ukrotile liberalno gospodarstvo. Novi konservativno-narodni državni zbor je zopet upeljal postave zoper oderuštvu. Pri tej priliki so se liberalci na vso silo protivili. In „Neue freie Presse“ glavni list nemško-judovskih liberalcev je zagovarjala grdobno oderuštvu rekoč: „nič ne dene, ako sedanji kmeti zgubijo svoja posestva in postanejo prosti delavci ali težaki. Mestni kapitalisti bodo potem posestva boljše obdelovali, kakor poprej kmetje; kajti kapitalisti bodo svoje denarje za zboljševanje posestev in za boljše obdelovanje rabili“.

Tako neusmiljen je nemško-židovski liberalizem. Njemu je celo prav, če ves kmetijski stan postane sam nemanič in berač!

Naslednji obrazec kaže, kako je svobodni kapital slovenske kmete po eksekutivnih dražbah izganjal s posestev na spodnjem Štajerskem v letih 1878, 1879 in 1880. Številke kažejo, koliko je v vsakem okraji bilo posestev prodanih vsled posilne dražbe.

Okraj	1878	1879	1880	Vkup
Celje	46	66	31	151
Celje okrož. sodnija .	3	6	4	13
Brežice	36	16	18	70
Gornjigrad	7	5	12	24
Gornja Radgona.....	14	11	10	35
Konjice	21	26	24	71
Kozje.....	36	37	34	107
Sv. Lenart	45	54	63	162
Ljutomer	14	17	21	52
Laško	20	16	16	52
Mahrenberg	9	17	19	45
Maribor des. pobr....	40	33	26	99
Maribor lev. pobr....	55	81	93	229
Ormož	10	12	8	30
Ptuj	53	80	99	232
Rogatec	18	27	44	89
Sevnica	5	6	12	23

Slov. Bistrica	9	17	24	50
Slov. Gradec	5	6	7	18
Šoštanj	5	9	7	21
Šmarije	44	40	89	173
Vransko	8	6	6	20

1766.

To je res žalosten izkaz, kako strašno je svobodni kapital razsajal, ker so mu nemški liberalci svobodo razgrajati dovolili! V 3 letih je blizu 2000 slovenskih rodbin zgubilo svoja selišča, svojo zemljo, mili dom, svojo streho. In sedaj pridejo celjski kričači in liberalci pa slovenskim kmetom na ušesa šepečejo: glejte: nemška liberalna stranka je Vaša najboljša prijateljica. Sram jih bodi tolike politične hinavščine! Slovenski kmetje pa imajo sedaj temveč uzroka, da ostudnega, celjskega lisjaka in „Bauernfängerja“ daleč proč od sebe vržejo.

Opozoriti še hočemo čestite svoje čitatelje na čudno prikazen, da so tam največ slovenskih kmetov s posestev zapodili, kder se nahajajo nemške hranilnice, nemške posojilnice, na primer v Celji 171, pri sv. Lenartu v Slov. goricah 162, v Ptuji 231 in v Mariboru 328. Tukaj je tudi nemška posojilnica v Jarenini veliko kmetov pomagala uničiti. Nasproti pa vidimo, da so slovenske posojilnice resnično pomagale ljudem iz denarnih zadreg, kajti ravno, kder so delovale slovenske posojilnice, ondi je število posilnih dražeb bilo najmanjše: Slov. Gradec 18, Gornji grad 20, Vransko 24, v kojih okrajih je uplivala Mozirska posojilnica, Šoštanj 21, Ormož 30 in Ljutomer 52. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Drevesnice.

Po naši deželi, sploh po slovenskih pokrajinah, ki so za sadjerejo tako rekoč vstvarjene, je za sadunosno drevje še mnogo, premnogo prostora. Res, da se mora pohvalno povdarjati, da se je v zadnjih letih tukaj mnogo na boljšo stran obrnilo in da so se kmetovalci za sadjerejo začeli prav živo zanimati. Marsikteri sadunosni nasad je nastal in obeta že v kratkih letih lep pridelek in dobiček. Vendar pa bi se še na milijone sadunosnih dreves moglo posaditi, kjer zdaj prazni prostori še čakajo novih nasadov. Glavni zadržki v ti stroki kmetovalstva je pomanjkanje mladih sadunosnih dreves in pa njihova za navadnega kmeta veliko previsoka cena. Po 50 kr. in če je tudi najlepši štamič, je drevesce za navadnega kmetovalca predrago. Da se toraj tej nadlogi odpomore, je treba, da se več drevesnic za sadunosno drevje zasadi. V krajih, v katerih je kakor na Českem ali Moravskem sadjereja na visoki stopnji razvitka, ima skoraj vsaka srenja svojo lastno drevesnico, iz ktere potem srenjčani po nizki ceni drevesec kupujejo. Tudi ima skoraj vsaki kraj posebne sadne

sorte, ki ravno v tem kraju najlepše prospevajo. Take sorte se morajo toraj v teh krajih najbolj gojiti, in toraj tudi po drevesnicah za mladi naraščaj skrbeti. Tako prospeva po Slovenskih goricah slovenski mašanekar. Lepših in okusnejših je težko kje najti. Pa je tudi od kupca jako iskan sad. Toraj je treba v teh krajih poglavitno na to jablano skrb in pozor obračati. V drugih krajih na primer v Sevniskem za Savo raste posebno lepo Sevniški vošcar, ktereга daleč čez meje našega cesarstva prodajajo v Petrograd in po drugih mestih velike Rusije. Res je sicer, da nima vseh potrebnih lastnosti vsaki, da si napravi drevesnico, treba je znanja in tudi novca. Vendar pa je gotovo v vsaki srenji ta ali drugi za ta posel več ali manj sposoben človek. Ta naj se loti te prekornostne stvari. Nesla bode njemu in celi deželi stoterni dobiček. Tukaj v Mariboru kupujejo zdaj štartinjak ranih jabelk po 14—15 goldinarjev. Kolik pomoček ubogemu kmetovalcu, če ima kaj takega sadu naprodaj. Lansko jesen so kupci pozna jabelka plačevali po 16—20 goldinarjev in še više štartinjak. Koliki dohodki! Toraj naj se že zdaj začno priprave za drevesnice delati. Mnogo se bode jabelk in grušek stoklo na prešo, da se natiska iz njih krepčilna pijača kmetskim delavcem. Naj se toraj ne pozabi iz tropin izrešetati peške jabelčne in gruševе, ktere se potem na primernem kraju, ne premokrem, ne presuhem do jeseni do začetka meseca novembra hranjujejo in na primeren prostorček posejejo. Spomladi bodo pognale in na stotine mladih jablanic in grušek bode v veliko veselje kmetovalčevu izrastlo, v daljo razsaditev in požlahtnovanje. Toraj kmetovalci obračajte svojo pozornost na drevesnice.

Novo seno in novi oves kot konjska krma.

Mnoge skušnje, ktere so Francozje z vojaškimi konji naredili, so pokazale, da novo seno, če se v navadni in pravi meri z drugo klajo vred konjem polaga, nima nobenih za zdravje konjev škodljivih nasledkov. Sicer se res ne da tajiti, da konje, katerim se le novo seno poklada, pogosto kolika napada. Ta nevarnost je pa le takrat, če se živini seno brez vsake mere poklada, da ga toliko nažré kolikor se ji ga ljubi. V tem slučaju ne sne le mnogo več novega sena, posebno tistega, ki je bilo lepo pospravljeno, ampak konji ga žrejo tudi dosti hlastnejše, kar jim je potem največ na kvar, ker, kakor skušnja kaže, ravno taki konji, ki so koliki podvrženi, najbolj hlastno žró. Skušnje, ki so jih s pokladanjem novega ovsа naredili, so tudi kazale le dobre nasledke. Konji so odebeli in okrepeli, toraj ni treba čakati, da 2—3 meseci pretekó, predno se novi oves more konjem polagati. Tako pravijo Francozje.

Sejmi: 21. avg. Šetale, sv. Marija v puščavi, Kolobje, 24. avg. Arnauž, Bistrica, Rogatec, Središče, Velenje, 25. avg. Tinsko.

Dopisi.

Iz Maribora. (Svečanost v Frauheimu) smo veselo in dostojno na sledeči način opravljali v nedeljo 13. avgusta. Mariborske čitalnice udi, zlasti njeni pevci, prišli so v Frauheim deloma z jutranjim, deloma s popoldnevnim vlakom. Drugi mariborski gosti so se pa pripeljali in bili s strelbo sprejeti. Pri g. Gertovi gostilnici pričakovala je šolska mladina z gg. učitelji okrajnega glavarja, g. plem. Paviča, ki je s strelbo in muziko potem bil spremljan v lepo novo farno cerkev sv. Ane, kder se je služila sv. meša, pri kateri se je pod vodstvom g. J. Miklošiča samega pela njegova lepa slovenska mešna skladba. Po sv. opravilu podal se je g. glavar v okusno nazalšano šolsko poslopje. Prebravši cesarsko pismo in nagovorivši v pravilnej slovenščini g. odlikovanca Franca Divjaka pripne mu na poštene prsi srebrni križec s krono. V imenu navzočih — bili so tudi deželni poslanci dr. Radaj, dr. Dominkuš in Fluher — mu prvi čestita potem g. baron Goedel, naš slovenski poslanec in državnega zbora podpredsednik, navajajoč v slovenski besedi njegove zasluge. Odlikovanec se ves genjen zahvali in poprosi navzoče, naj z njim vred vskliknejo svitlemu cesarju živahno: živijo, kar se tudi zgodi. Godba zasvira cesarsko pesem. Na to še g. dr. Radaj spregovori nekoliko dobro premišlenih in vrljih besed o pomenu cesarskega odlikovanja za slovenski narod, za slovenske kmete ter omenja hvaležno cesarske darežljivosti, katera je tudi Franskej srenji na pomoč prihitela. Blagorodna gospa baroninja Klementina Goedelnova je potem šolskim otrokom razdelila okolo 300 podob v okvirjih: svitlega cesarja, cesarice, cesarjeviča in cesarične, ter vsakemu dala nekaj pogač. Otroci so bili darov kaj veseli in blage dariteljice ne bodo kmalu pozabili. Fantič je potem prednašal primerno pesem, drugi šolarji so poklonili odlikovancu lep šopek in g. nadučitelj je svečanost sklenil z vrlo domoljubnim govorom v šoli. — Gosti so se potem podali z g. glavarjem in g. odlikovancem v g. Gertov slavnosti lepo in primerno okinčan vrt. Tukaj je bil obed in kuharicam so morali priznavati, da svojo umetnost v Frauheimu dobro znajo. Prvo napitnico je spregovoril g. baron Goedel gospodu okrajnemu glavarju navajajoč njegovo točno, nepristransko, Slovincem in Nemcem pravično uradovanje. G. dr. Janko Serneč pa je napil g. odlikovancu, v živahnej besedi razlagajoč njegove zasluge kot izvrsten gospodar, vesten župan in vnet slovenski narodnjak. G. dr. Radaj pozdravil je potem g. barona Goedelna in povdarjal, kako je ta blagi gospod kot poslanec v državnem zboru zaupanje, katero smo v njega pri volitvi bili stavili, popolnem opravičeval; vrhu tega pa uže mnogo mnogo dobrega storil, kar se javnosti odteguje. Jednako so pozneje g. baronu kmetje napivali. Odhajajočemu g. glavarju zadonela je cesarska pesem, g.

baronu Goedelnu in njegovej blagej gospej in rodbini pa živahna Radeckijeva koračnica. Ostali gostje so se zabavljali s petjem in zdravicami. Med gosti bil je zraven z zlatim križcem odlikovanega g. profesorja Miklošiča še jeden odlikovanec, znani izvrstni sadjerejec Teharski, g. Bizjak. Narodni mož nam je s svojo navzočostjo, s svojimi krepkimi nagovori delal veliko veselja! Bodi mu hvala! Iz Maribora bilo je mnogo gospa in gospodičin in naposled je nas počastila tudi gospa Perkova iz Varaždina, ki sedaj na svojem lepem posestvu v Frauheimu stanuje. Zraven č. g. župnika, gg. učiteljev udeležilo je se svečanosti mnogo ljudstva. Proti večeru so gostje odšli domov in gotovo ostane za vselej vsakemu dobrodejen spomin na prelepo svečanost, pri kateri je bil slovenski kmet, župan in narodnjak g. Franc Divjak s srebrnim križcem v prijaznem in snažnem pa tudi vselej vrlo narodnem Frauheimu odlikovan. Bog ga ohrani, Bog nam ga živi še mnogo, mnogo let!

Iz Mariborske okolice. (Slovenskim kmetom v poduk) naj služi ta le resnična prigodba. Vsredo 9. t. m. pride Slovenec, ki nemščino le prav okorno lomi, v Mariborsko davkarijo davka plačevat. Ko mladega uradnika slovenski nagovori, se ta obrne ter odhajajoč pravi, da ne razume, stareji uradniki pa zagodrnjajo nekaj o „deutsche Amtssprache“. Da pot 3 ure daleč ne bi bil zastoj storjen, je moral Slovenec v Mariborski davkarji nemščino lomiti, a čuje: dotični uradnik celo dobro razume slovenski. To je prava pravcata „fakcijsna opozicija“ nasproti državnemu zakonu in ministerskim ukazom. Takemu obnašanju uradnikov je takoj sledila pritožba pri g. c. k. okrajnem glavarji, ki je Slovenca, slovenski govorečega, prijazno poslušal, ga slovenski izpraševal, pa tudi obljubil skrbeti, da se kaj takega v davkarji ne pripeti več. C. k. okrajni glavar g. plem. Pavič torej spoštuje zakon jednakopravnosti in ministerske ukaze, samo nižji uradniki še vedno mislijo, da smejo naprej kljubovati slovenščini. Kedaj se bodo takšni uradniki uklonili postavi? Kedar bo vsak Slovenec v vsakem takšnem slučaju pritožil se na višje mesto. Mi od uradnika le tirjamo, kar imamo tirjati pravico, namreč postavno nepristranost. Kdor uradnika nagovori slovenski temu naj odgovarja slovenski, kdor pa nagovori nemški, temu naj nemški odgovarja. Potem bo mir!

Iz Ljutomera. (Dirke.) Kakor vsako leto, tako bode tudi letos dne 8. septembra ob 2. uri popoldne dirka s kobilami na Cvenu. Cesta meri 4 klm. 944 mtr. Nekaj posebnega pa bode pri letošnji dirki, da se bodo pripustile tudi žrebice do 5 leta stare, katere še nikdar niso bile pri dirki. Darila za taiste so: I. dar. 5 zlatov, II. dar. 3 zlati, in III. dar. 2 zlata. — Drugi oddelek bodo dirke s kobilami ljutomerskega plemena, kakor navadno; daril za taiste je šest, vse

v zlatih. — Vsaka kobila, tudi žrebica, ki dobi darilo, bode dobila ob enem potrjenje ali certifikat; s tem namerava društvo posestnike opozoriti na to, da takšna kobila vsled svojega „certifikata“ bode imela večjo ceno. Glede drugih dirkarskih pravil veljajo občna pravila dirkarskega društva za Štajersko. Naglasila za dirko sprejemajo g. Mat. Zemljič v Ljutomeru, Jože Hönigmann pri sv. Križi, J. Kreft pri sv. Juriji, Ferd. Kada v Ormoži in J. Čolnik, župan v Središči.

Iv. Kukovec, načelnik.

Od sv. Ane v Slov. goricah. (Nemčurska šola.) Moj zadnji dopis je trčil v sršenovo gnjezdo. In kaj so v nemški jezi skovali predstojnik in njegov kričač izmed svetovalcev na Šavnici in drugi? Slišal sem, da se hoče Šavnica in Rožengrunt ločiti od šole pri sv. Ane; šolo bi toraj, ako bi tako daleč prišlo, zidali pri kapeli Marije obiskovanja v Rožengrunti. O ti zviti lisjaki! Vem kaj Vas je dirnilo. Šavniškega predstojnika kričač je rekel: Jezen sem na te slovenske podpise, da bi potem imeli nadsodnijo v Ljubljani in bi postali Kranjci. O ti zvita buča! Se li sramuješ slovenske matere, ki te je odgojila, se sramuješ slovenske zemlje, na kateri si preživel mladostna leta, se sramuješ slovenskega jezika, katerega si prvokrat govoril? Kleti in rotiti se, poštene mladenče in dekleta psovati in jih norcem prištevati pa se vendar le zna v slovenskem jeziku. S šolo teh treh občin pa mislim ne bo nič. Vprašanje je: Ali se strinjajo vsi kmetje dolge Šavnice s to novo iznajdbo? Mislim, da gotovo ne, ker „Rožengrunt“ leži od sv. Ane proti Cmureku eno uro, in posestniki, ki spadajo, k občini Šavnici, še stanujejo ta kraj sv. Ane, in totti otroci bi toraj hodili mimo šole pri sv. Ani v daljni „Rožengrunt“? Kaj ne, moji rojaki, to je piškava novost? Mislim, da se ne boste dali zmotiti in zapeljati, da bi pomagali staviti novo šolo, da bi pošiljali svoje otročiče v šolo, ktera bo popolnem nemška; razvidite pa lahko, da se v slovensko-nemški šoli veliko več Vaši otročiči naučé; toraj ne udajte se, pokažite tem nemčurjem hybet. Vsekako pa bi bolje kazalo posestnikom na Šavnici, ki hrepené po novi — nemški šoli, in lepše bi jim glava stala, ako bi tiste denarje, ki nameravajo dati za novo šolo, dali č. g. župniku, da bi se še na novo pomalala v cerkvi sv. Ane kapela križanega Jezusa. Sicer pa hočemo postaviti v kljub tej nevihti tukaj pri sv. Ani močen zid s tem, da bodemo tudi tukaj, ako se nam posreči in dobimo obilno mož, ki jim bije srce za slovensko reč, okrepili „Slovensko društvo“. Možje pri sv. Ani v Slov. Goricah na noge. Vedite, da je tukaj slovensko-nemška meja, toraj podajmo si vzajemno roke in bodimo do zapnjega diha iskreni in značajni Slovenci!

Sovražnik Judežev.

Iz Konjic. (Shod kmetijske podružnice.) 3. t. m. imeli smo v dvorani okrajnega zastopa prvi shod naše, po dolgem spanji zopet

k življenju obujene kmetijske podružnice, pri katerem se je sešlo 45 udov. Vč. g. predsednik nadžupnik Mikuš je omenil najprej, da je prejšnji predsednik odšel in da je vse zaspalo, in da so njega prejšnji gg. odborniki prosili, naj predsedništvo prevzame in ker eden glava biti mora, se je odločil to čast, za katero se zahvaljuje, prevzeti upajé na podporokušenih kmetovalcev, ter omenja, da je prvi osnovalni odbor že za odbornike izvolil tele gg.: H. Mullej iz Vitanja, L. Posek iz Loč, G. Bukošek iz Zreč, J. Mišak, dr. M. Lederer, A. Stancer in M. Gril iz Konjic in B. Malenšek iz Čadram-a in za tajnika: nadučitelja Kapun-a. Omenil je še v slovenskem jeziku, da kmet. podružnica ni nemška, ne slovenska, ne klerikalna ne liberalna, ampak ima le namen, da človeka uči, kako ima modro zemljo obdelovati, naj bi mu kolikor le mogoče veliko dobička dala in predstavi potem g. tajnika kmetijske družbe iz Gradca Müller-ja, ki je blagovolil kot potovalni učitelj priti in prvi besedo povzeti za umno kmetovanje. G. Müller se zahvali za čast povabila in res v prav premišljenem govoru celo uro trajajočem razlaga, kako da moramo modro obdelovati zemljo v oziru na lego zemljišča, na viharje in uime, ki nam navadno škodujejo, v oziru na pravilno oranje, gnojenje in okopavanje rastlin, da bomo lepega in najboljšega pridelka smeli pričakovati. Po končanem tem predavanji je g. Mullej se ozrl na pričujoče gg. duhovnike in učitelje ter jih prosil, naj oni to ljudstvu doma tolmačijo, kar je ravno g. Müller nam tako izvrstno pojasnil. G. nadučitelj Malenšek poprime še potem besedo in jeclja kakor bi same doktorje abcede pred seboj imel v nemškem jeziku, kako da bi zamogel učitelj to storiti, kar je g. predgovornik povdarjal, naj bi si namreč potrebnih knjig naročal in isprosil, kmete v prijateljske pogovore k sebi vabil, naj bi shodi kmetijske podružnice bili za učitelje prosti dnevi itd., kar ni sem spadalo. H koncu je še Čadramski g. župnik se oglasil v slovenskem jeziku s tem, da on spoznava potrebo tega, kar je fužinski gospod Mullej povdarjal, naj bi duhovniki kmeta v umnem kmetovanji učili in da se to doseči zamore, je a) treba, da duhovniki djansko z uzornim kmetovanjem svoje ljudi modro kmetovati učijo. Kedar bo kmet videl, da je na župnikovem zemljišči vsako drevo na pravem mestu in lepo otrebljeno, da so njive, ker globoko, pravilno preorane in dobro gnojene, polne najlepšega žita, da so vinogradi in brajde vse krašno razpeljane, bo to več zdalo, kakor še toliko besed, b) pa se mora naša podružnica posebno na kmete ozirati, kajti učeni si iz časopisih in kmetovalskih knjig potrebnih naukov za umno kmetovanje nabiramo, ne tako ubogi kmet, kteremu mora naše društvo posebno pomagati, zato se prosi vč. g. predsednik, naj on za to skrbi, da se bodo poduki kmetu v razumljivem slovenskem jeziku tukaj dajali, da bo vsak z zaupanjem se nam bližal in naj se tudi

dnevi shodov tako odločijo, da bodo kmetje brez prevelike zamude svojega dela lahko semkaj prihajali. Število udov je do 60 narastlo in je le obžalovati, da so odborniki razun g. Gril-a sami možje, ki so znani kot zagrizeni nasprotniki slovensčine in težko je upati, da bodo kmetje tukaj veliko dobička iskali in našli, jih je pa tudi pri prvem shodu le kakih 8 bilo. Zakaj se ni saj eden razumen kmet in tudi saj en duhovnik v dekaniji med odbornike sprejel?

Od sv. Lovrenca v Slov. gor. V nedeljo 13. avgusta smo obhajali, kakor po navadi, prav svečano god farnega patrona. Mnogokrat so naš č. g. župnik opominjali, da naj bi po takih in enakih praznikih krčmarji ne prirejali muzike in plesov. Vkljub vsemu opominjanju in vkljub prepovedi dotičnega g. predstojnika se je predrznil nek krčmar muziko s plesom prirediti, to pa brez licence. Bilo je kriča, kletve in pretepa zadosti. Take nepostavnosti se na istej krčmi ponavljajo uže čez pol drugo leto, v spodtiko in pohujšanje fare. Kje je tukaj sicer strogo in posebno za odgojo mladine vneto slavno glavarstvo Ptujsko? Ali je morebiti strogost obrnena le proti starejšim krčmarjem?!

Od sv. Jurija na Šavnici. Dne prvega avgusta izročili smo tukaj črni materi zemlji truplo edenajst let imajoče šolarice Anke Kreft, ki je po kratkej bolezni umrla. Kakor se v obče trdi, bila je to najbóljja učenka na tukajšnji šoli, v vseh razredih vedno prva, ubogljiva in ponižna, tedaj radost drage matere in veselje skrbnega očeta. Njenega spreveda udeležilo se je nad dve sto šolarjev in mnogo drugih ljudi, živ dokaz, kako je bila ta deklica priljubljena. Žalujóči starši zahvaljujejo se pristréno č. gg. duhovnikom in tukajšnjemu učiteljstvu, posebej pa g. nadučitelju J. M. in njegovej gospej, ki sta nepozabljivi pokojnici blagovolila podariti krasni venec. B. Fl.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pravijo, da bodete deželi Bosna in Hercegovina še letos našemu cesarstvu pridruženi. General Dahlen gre v pokoj in namesto njega je general Appel višji poveljnik v Sarajevu. Nemška politika se je ondi naslanjala na Mohamedane, a ni opravila nič, sedaj poskuša minister Kallay z magyarsko politikó ter hoče potegnóti s Srbi, katoliški Hrvatje pa se v stran tiščijo, kakor do sedaj. — Cesar so obiskovali svojo hčer, princesijo Gizelo v Monakovem pa se z njo vrnoli v Ischl, kder se mudi tudi srbski kralj Milan. — Deželni zbor istrijski je sklican na 20. dan avgusta, krajnski gališki pa 4. septembra. Na Koroškem sta zadnjič zmagala pri volitvah za deželni zbor 2 konservativca: Krempl in Pötsch, to daje nekoliko upanja, da zmaga 29. aug. pri dopolnilnej volitvi v Lavantinskej dolini zopet konservativni kandidat č. g. Zojer, župnik v Wolfs-

bergu. — Čehi so močno jezni na ministra Konrada, edinega nemškega liberalca v ministerstvu, ker je vsem českim dijakom na českem vseučilišči v Pragi naložil nekaj izpitov ali skušenj delati v nemškem jeziku, ako kedaj nameravajo v državno službo stopiti. Še slavni dr. Rieger je to zameril. On pravi, nemški učiti je dobro za Čehé, ali silite jih v to, in sicer vsakega dijaka, kojih vsak gotovo ne misli na državne službe, to ni prav. Skušnje iz nemščine naj delajo tisti, ki res iščejo državnih služeb; skušnje pa naj polagajo pred državnimi komisijami ne pa pred vseučiliščimi profesorji. Nemški konservativci ministra Konrada tudi nimajo uzrokov ljubiti, še menje Slovenci, in toraj je mogoče, da bo moral odstopiti. — Magyarski minister Ordody je položil ministerstvo. Hrvatski ban zahteva, naj graničarji volijo poslancev v deželni zbor v Zagrebu, da bi se vendar enkrat poznalo, da je vojaška granica res razpuščena in združena s Slavonijo in Hrvatsko.

Vnanje države. Nemški Bismark je k papežu poslal jako zvitega državnika Schlözerja, da bi nekaj izvil za obstanek prusko-nemških katoliškej cerkvi sovražnih postav pa se je prevaril. Papež ne odstopijo niti za las od tega, kar je za katoličanstvo potrebno. Ob enem se Bismark silno potajuje in pravi, kako je on in njegova Nemčija miruljubna. Ob enem hvali lisjak francosko armado, češ da so Francozi zopet močni, ker zamorejo 1½ milijona vojakov na noge postaviti. Tako potajanje Bismarkovo je močno sumljivo. — Rusom bi zelo ugajalo, ko bi Angleži vzeli Turkom Egipt, kajti potem mislijo, bi tudi pravi bilo, če bi Rusi vzeli Carigrad. — Rumuni dobili so novo ministerstvo, prijazno Bismarku. — Bolgari v Rumeliji tirjajo od Turkov 20 vasi v Rhodopskih planinah, kojih pa sultan še ni odstopil, čeravno je to storiti dolžen po Berolinskih dogovorih. — Francozi so čedalje bolj jezni na Bismarka, dolžijo ga, da je nalašč Turke, Italijae, Grke, Francoze in Angleže zastran Egipta za nos vodil, ter hotel vse spreti in v vojsko zaplesti. — Turški sultan se z Angleži ni porazumel; brani se vojake v Egipt poslati tako, da bi jim angleški generali zapovedovali. — Angleških vojakov je sedaj v Aleksandrijo šlo kakih 26.000 mož. Kmalu začnejo boj zoper Arabi-pašo. Ta zbira med Abukirom, Aleksandrijo, Kajro, Suezom in Izmajlo mnogo vojakov in dela šance. Zoper kristijane in sploh Evropece hudo razsaja. Mnogo jih je dal poklati. Kedar bi turški sultan res z Angleži potegnó, in 6000 vojakov v Egipt poslati obečal in Arabi-pašo proglasil kot puntarja, tedaj hočejo arabski mohamedani sultana odstaviti in mestnega glavarja v Meki proglasiti za kalifa, t. j. za duhovnega in svetnega najvišjega poglavarja vseh mohamedancev. In res v Siriji in Arabiji in Malej Aziji prikazivajo se nemiri na dan. Turkov je komaj peščica proti Arabom in mogoče je, da se bližamo popolnemu uničenju turške oblasti.

Za poduk in kratek čas.

Naš domači regiment števil 47.

VI. Preden zgodovino slavnega našega regimeta nadaljujemo, treba popraviti pomoto, ki se je zadnjič vrinola. Ne meseca junija, ampak julija topli so se naši vojaki s Pijemontezom okolo Sone, Somme campagne in Custozze. Dnevi so pa resnično nastavljeni. Po tem takem so naši dne 25. julija 1848 pijemontezkega kralja hudo sklali pri Custozzi, dne 26. julija pa za njim prodirali čez vodo Mincio. Tukaj postavijo se pa v hribih med Vallegio do Volte zbegani Pijemontezi še jedenkrat v bran, prav togotni, zdvojeni in jezni. Vendar zgodovinske skušnje učijo, da zmagonosne armade ni lahko ustaviti. Tako bilo je tudi tukaj. Naši regimenti praščijo naprej, kakor razjarjeni levi, vsako silo premagajo; vedno dalje tiščijo sovražnika nazaj. Pri našem regimentu odlikuje se posebno nadlajtnant Križ. Narednik Jožef Razgan vdere v neko zašancano hišo in vjame 12 mož. Vojaki Martin Prislán, Jožef Potočnik, Jožef Kovačec, Jožef Poljak, Jurij Zagodej priborijo si srebrne svetinje. Proti večeru vlomijo po sili naši Slovenci zraven Hrvatov in Tiroleev v mesto Volto, ki je imelo vhode z barikadami, t. j. mnogovrstno ropotijo na kup zmetano popolnem zaphane. Nekaj hiš vzamejo naši, v drugih pa se drži sovražnik. Strašno bojevanje traja celo noč. Ob ranem jutru prisopiha brigada knez Schwarzenbergova in pomaga sovražnika vrči iz mesta tavun na planjavo proti Cremoni. Naši Slovenci so brzo sovražnikom za petami in vjamejo marsikterega opešanega Pijemonteza. Tukaj slavno obnašali so se vojaki slovenski: Matija Fijavš, Simon Damiš, Simon Duh in Jurij Pirtošek. Zmagonosna armada podi sedaj sovražnika pred seboj ter dospe 31. avgusta v Cremono, 3. septembra v Lodi in 6. sept. obhaja grof Radecki slovesno svoj vhod v prelepi Milan ali Mailand, od koder je pred pol letom bežati moral.

Pijemontezki kralj je ponudil in dobil na 6 tednov primirje proti temu, da se popolnem umakne iz Lombardije čez reko Ticino v svoje dežele nazaj. Iz Milana bil je 1. in 2. bataljon našega regimeta poslan proti Bresciji in ko se je ta udala v planine proti Švici, da zapodi Garibaldija in njegove vstaše čez mejo. To se je tudi precej in srečno završilo. Sovražnik je urno pete pobiral pred našimi; le pri Murrasoni pride do male praske. Vojak Jurij Vohel trči na več konjenikov, kmalu ustrelji jednega s konja druge pa z bajonetom prežene. Sedaj pribiti več naših in jo vderejo za sovražniki. Na steži v Bizzozero jih več postreljajo in 40 vjamejo z Garibaldijevim lepo osedlanim konjem vred. Tega prodajo za 970 belih dvajsetic, katere med vojake prvega bataljona razdelijo. Jurij Vohel, Valentin Krašovec, Franc Smodej, Franc Vrložnik, Jarnej Butolen dobijo srebrne svetinje.

Po dokončanem bojevanji ob Švicarskeji meji vrne se ves regiment v Milan, samo grenadirji so še dalje v Veroni in pozneje v Cremoni. Meseca oktobra naznani grof Radecki žalostne dogodke na Dunaji in Ogerskem. Ostuden punt je nastal v glavnem mestu cesarstva. Mili cesar Ferdinand I. bil je prisiljen zapustiti Dunaj, kder je puntarska nemško-liberalna druhal grozno ubila vojnega minisira felzeugmeistra grofa Latourja. Cesar je odpotoval od vovjakov varovan na Tirolsko. Ob istem času so pa tudi Magjari pod vodstvom zna-nega Košuta cesarju odpovedali zvestobo in pokorščino in pričeli grdoben punt. Cesarskega komisarja grofa Lamberga so na budapeštinskem mostu zaklali.

Tolike homatije so dobro srce cesarja Ferdinanda I. tako užalile, da je dne 2. decembra 1848 vladarstvo položil, zapustivši cesarstvo sinu svojega brata, sedaj slavno vladajočemu cesarju Francu Jožefu I., ki je takrat bil komaj 18 let star. Toda s pomočjo zveste mu armade, posrečilo se mu je, punt zatreti in sovražnike povsod premagati. Na Italijanskem najkrepkejša podpora bil pa mu je slavni grof Radecki.

Primirje s pijemontezkim kraljem podaljšalo je se večkrat. Ta čas je porabljal kralj v to, da se za novo vojsko pripravlja. Ali tudi grof Radecki je svojo armado pomnoževal, kolikor najbolj mogoče. Kmalu nabere 120.000 mož in 340 kanonov. Tako preide mesec januar in februar l. 1849. V Mariboru so nabrali 5. bataljon, 12. divizijo pa odposlali v Gjur na Ogerskem.

Bilo je na Gregorjevo, ko v Milan do palače, kder stanuje grof Radecki, prijaha nek višji oficir pijemontezki ter napove ob 2. uri popoludne vojsko. Grof Radecki naznani to hipoma vovjakom in sklene takoj pričeti boj. V krepkem vojniškem ukazu ohrabri vojake za novo krvavo delo ter jih pelja k novim zmagam!

Naš regiment je takrat imel 5 bataljonov, grenadirsko divizijo in 1. bramovski bataljon. Pri grof Radeckijeveji armadi službovali so 1. bataljon (oberstlajtnant Jan. Steinberg, nadlajtnant Jožef plem. Latterer, lajtnant Jurij Vogrin), 2. bataljon (major Al. Fürst), 3. bataljon (major vitez Fr. Föderansberg) in 1. bramovski bataljon (major Franz plem. Latterer, lajtnant Franz plem. Latterer mlajši, Anton Beljak). Vsi 4 bataljoni so bili pri II. vojniškem oddelku pod vodstvom ostrega generala d'Aspre, pri diviziji grofa Schaffgotscheja in brigadi, katero je vodil obrist regimentov sam, hrabri baron Bianchi. Tota brigada imela je še dodeljeno divizijo husarjev od 7. regimeta in raketno baterijo. Kot regimentni kaplan služboval je krepki in pogumni č. g. Franc Lovrenčič in kot adjutant nadlajtnant Franc Ilešič, doma iz Vilovlaka pri Ptuji. Tako je bila Radeckijeva armada pripravljena na boj!

Vselej občudovan pa bode slavni oča Radecki zavoljo duhovitega svojega vojniškega črteža, po

katerem je sklenil sovražnika prejeti. Po tem črteži bila je pijemonteška armada sprva prevarjena, potem na sredi predrena, od desne jene strani zasežena in pri Novari potolčena, to pa v kratkih 12 dneh.

Prve dni po napovedi nove vojske pomikala se je vsa naša vojska od Milana nazaj v Lodi. Sovražniki so mislili, da se jih naši bojijo in toraj uže bežijo. Zato tišči pijemonteški kralj nad Navaro proti reki Ticino, da bi zopet prišel v Milan. Ali to je bilo njemu v pogubo. Kajti grof Radecki krene od steze iz Lodi v Pizzighetone naglo na vkreber proti zapadu in stoji na sv. Jožefovo v Paviji tik skrajne meje pijemonteške. Skoraj vsa armada je zbrana in ko v zvonikih odzvoni opoludne, gromijo naši bataljoni, naši švadroni, naše baterije po mostih čez reko Ticino v pijemonteško deželo. Oficirji in vojaki so sedaj spoznali, kam meri junaški vojsko-vodja s svojim izvrstnim vojniškim črtežem. To jih navduševlja. Vsak čuti, da ga vodi krepka roka, prebrisana glava.

Sprva trči naša armada le malo kde na sovražnike. Zato prodira naglo naprej kraj reke Po blizu do Sartirane. S tem pa je uže bila vsa sovražnikova sila, kolikor nje še je bilo unkraj reke Po, zlasti v močnej trdžavi Aleksandriji, odrezana od kralja, ki je pri Magenti začel prehajati v Lombardijo. Ko pa sliši, da je Radecki mu uže na desnej strani za ledjem, prestraši se močno in hiti nazaj proti Novari, da bi mogel uiti v Turin pa ni več mogoče. Radecki ukrene od reke Po proti severu, premaga sovražnike pri Mortari in jih naglo tišči proti Novari. Dne 23. marcija 1849 ob 10. uri predpoldnem trčijo tukaj naši na 60.000 Pijemontezov, ki imajo 122 kanonov, dobro nasajanih pred mestom. Kralj sam komandira. Začne se odločilna bitka pri Novari. (Dalje prih.)

Smešnica 33. Krčmar zagodrnja prav hudo, ko vidi, da mu jeden izmed pivcev skoraj vse žveplenke pozdruga, pa si vendar svojega ostanka od viržinije ne more prižgati. „Veste kaj“, mu naposled reče, „drugokrat prinese žveplenke seboj, a cigaro dobite od mene zastonj“.

Razne stvari.

(*Svitli cesar*) so zopet 8000 fl. darovali po toči oškodovanim v okrajih: Ptuj, Ljutomer, Maribor, Brežice, Celje, Lipnica, Gradec, nemški Landsberg, Feldbach, Liezen in Murau.

(† *Umrla*) sta č. g. Peter Cizej, župnik v Reki, 60 let star, in č. g. Mihal Lapuh v 77. letu svoje starosti v Gradcu ravno na den sv. Lovrenca, ko bi imel obhajati zlato sv. mešo.

(*Mariborska hranilnica*) tudi ne tirja vplačevanje obrokov za poravnanje dolžnega kapitala. Dolžniki morajo pa za to prositi.

(*Slovensko društvo*) bode kmalu in več po-verjenikov naznanilo, da se društvo hitrej ko mogoče razširi.

(*Reguliranje Mure*) ogleduje dotična komisija dne 18. avgusta od Lipnice do Cmureka in 19. avg. od Cmureka do Radgone.

(*Zahvala*). Slavna družba sv. Mohora je podarila blagodušno za šolsko bukvarnico pri sv. Florijanu v Doliči 32 knjig, za kar jej šolsko vodstvo izreka javno zahvalo.

(*Služba živinozdravnika*) v Mozirji je razpisana s plačo 600 fl.

(*Ptujski nemčurji*) so zelo zdvijani; sedaj pobirajo podpise za prošnjo, naj deželni šolski svet prestavi učitelja Arnharda, Nemca, in Romiba, Slovenca, ker nečeta v prusko-nemški rog trobiti, ampak se vselej obnašata po načelih pametnega odgojevanja šolske dece.

(*Narodnjaki ljubljanske okolice*) volijo dne 22. avg. deželnega poslanca namesto umrlega dr. Bleiweissa. Lepo je, da izvolijo sina ranjkega domoljuba in v sinu častijo očeta.

(*Slatina*) dobi 1. oktobra t. l. novega ravnatelja s plačo 3000 fl. in drugimi dohodki.

(*G. Ihne zopet zaprt*), ker ga zaradi tatbine in goljufije toži g. Sarg v Zidanem mostu.

(*Zavoljo griže*) morali so šole v Velenji zapreti.

(*Celjanka*) je zopet preveč svoja liberalno-freimaurerska usta odprla, ter so jo pograbili. Veliko čudo! Moralo je uže precej robato biti, kar je „Cillier Zeitung“ od sebe dala.

(*Celjskega „Bauernfängerja“*) v slovenski kožuh zavitega „Kmetkega prijatelja“ (?) slovenski kmetje marljivo pošiljajo nazaj. Tako je prav. Nemčursko smet naj nemčurji berejo ali drugače rabijo.

(*Nov slovenski regiment št. 87*) sestavi se dne 1. oktobra t. l. v Celji iz 5. bataljona graškega, mariborskega in celovškega regimenta in 35 lovskega bataljona. Število slovenskih regimentov spleh se pa letos pomnoži za 2.

(*Dražbe*). 19. avgusta: Janez Črnelič v Turnovci 911 fl.; Fr. Šetinc v Brežicah 2391 fl.; 23. avgusta: Liza Arlič v Sočki 726 fl.; 25. avgusta: Fr. Dovnik v Rušah 1320 fl.; V. Kozel v Dravcih 1668 fl.; Treza Kotnik v Konjicah 620 fl.

Loterijne številke:

V Gradcu 12. avg. 1881:	42, 59, 5, 12, 50.
Na Dunaji „ „	64, 31, 53, 15, 58.
Prihodnje srečkanje: 26. avgusta 1882.	

Popravek in izjava.

Uredništvo „Slov. Gospodarja“ prekliča dopis v št. 25. „Slov. Gospodarja“ od 22. junija 1882 „Iz Rihtarovec pri Kapeli,“ v njegovi celoti kot neresničen, kolikor zadeva župana rihtarovskega g. Franca Vaupotiča.

Povabilo

k II. občnej skupščini

podružnice za „K m e t s k i o k r a j C e l j s k i“
domoljubne deželne in gospejne pripomočne
družbe za Štajersko v

Laškem trgu

dne 27. avgusta 1882, popoldne 4¹/₂ uri v
pivarskej dvorani g. Larischa.

Dnevni red:

1. Oglašanje in sprejemanje novih udov in vplačevanje letnine 2 fl. za l. 1882 družbinemu denarničarju g. baronu C. Puthon.
2. Nadomestna volitev jedne družbenice v oddelek za gospe do avgusta 1884, in pregledovalcev volilnih listkov.
3. Računi za l. 1881. in volitev dveh pregledovalcev za ove račune.
4. Poročilo predsednikovo o delovanji ove podružnice pa tudi cele družbe „Rudečega križa“ v avstrijskem cesarstvu.
5. Nasvet računskih pregledovalcev.
6. Razkazivanje ženskih ročnih izdelkov, kakoršnih družba v svoje namene potrebuje. Takšne izdelke prejema gospa podpredsednica baroninja Hackelberg.
7. Naglašanja, če je kdo voljen kedaj prevzeti ranjence in zbolele vojake v privatno svoje oskrbovanje.

Ako bi k tej občnej skupščini po § 9. družbinih pravil za sklepčnost potrebnih 15 udov ne prišlo, tako skliče se na istem mestu, v istem prostoru in dnevi z istim dnevnim redom III. občna skupščina, pri katerej zamore vsako število udov veljavno sklepati. Naša podružnica šteje 260 udov, je toraj najštevilnejša na Štajerskem in pripada največjim v celem cesarstvu, gotovo lep dokaz za domoljubno požrtvovalnost naših ljubljenih sodržavljancev v Savinjski dolini ter jim služi v veliko čast.

Društvenino prosimo, naj blagovolijo p. n. udje vsako leto meseca januarja izplačati družbinemu denarničarju g. baronu Puthon, grajščaku Zaloškemu pri Celji. Kdor do sred decembra ne vplača društvenine, smatra se, da je izstopil iz družbe.

Nujno prosi se za številno udeleževanje pri občnej skupščini in za marljivo nabiranje novih udov.

Žavec dne 10. avgusta 1882.

Leopold knez Salm-Reifferscheid,
predsednik,

Baron Karol Puthon, Baroninja Hackelberg-Brigido,
denarničar. podpredsednica.

Mauricij Schwarzenberg,
k. k. notar, tajnik.

Hiša, z dovoljeno kramarijo in krčmo, z gruntom vred, ki je zraven in meri 9 oralov ter ima lep in velik vrt, sadunosnik, travnik in čez 5 oralov njiv, se proda iz proste roke ali da v najem na več let. Hiša je prostorna za vsako podjetje; gospodarsko poslojpe pa je tudi dobro. Ova hiša stoji blizu cerkve sv. Duha v gornje-radgonskem okraji. Na vprašanja, ustna in pismena, odgovarja Ludvik Šijanec pri sv. Duhu, pošta sv. Jurij na Šavnici — St. Georgen an der Stainz, Radkersburg. Pismenim vprašanjem bodi poštna marka priložena.

Sejem.

1—2

Velik živinski sejem bode v torek 29. avgusta t. l. pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo.

Priporočilo.

Slavnemu občinstvu priporočam svojo prodajalnico z raznovrstnim pohištvom.

Dobijo se pri meni mize, omare, stoli itd., različna postelnina po zmerni ceni.

Uršula Lang

3—3

v Celji,

gosposke ulice šte. 125.

Oznanilo.

Vljudno podpisani naznanjam, da sem svoje dosedanje, v poprej Kriehuberjevej hiši, v graškem predmestju (nasproti frančiškanskej cerkvi) celih 14 let nabajajoče se

svečarsko in medicarsko podjetje

v lastno hišo, šte. 5, v Vetrinjskej ulici, nasproti poštni ulici prestavil.

Zahvaljujoč se čestitim naročnikom, osobito visokej duhovščini, za dosedaj mi skazovano zaupanje, prosim nadaljevanja obilnih naročil in obljubljam zvesto postrežbo z dobrim blagom.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Jožef Pelikan,

svečar in medicar v Mariboru.

2—3